

Στους δρόμους της ποίησης επί τριάντα χρόνια

Της Τιτικής Δημητρούλια

27.06.2010

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΑΡΜΑΟΣ

Βίαιες εντυπώσεις των ετών 1975 – 2007<P>εκδ. Υψιλον

Φιλολόγος σε νυχτερινό σχολείο, ο Δημήτρης Αρμάος είναι γνωστός για τις φιλολογικές του επιμέλειες, για την επιμονή, την εμμονή του στη λεπτομέρεια, σ' αυτό που δεν φαίνεται αλλά κάνει τη διαφορά όταν διαβάσει κανείς ένα βιβλίο. Λόγιος και ευρυμαθής, αλλά και διανοούμενος που δεν διστάζει να παρέμβει στις διαμάχες του καιρού του, ορθολογιστής και μουσώληπτος, όπως επισημαίνει ο ίδιος στον πρόλογό του, ο Αρμάος καταθέτει στον εξαιρετικά φροντισμένο αυτό τόμο -τον οποίο κοσμούν και συμπληρώνουν λοξά τα σχέδια του Αλέξη Ταμπουρά- την ποιητική του διαδρομή, από το 1975 που ξεκινά να γράφει ως το 2007, σχεδόν δηλαδή ως σήμερα. Για την ακρίβεια παραδίδει τα ποιήματά του νικημένα κατά κράτος, όπως λέει. Πολλά από τα ποιήματα έχουν εκδοθεί, σε συλλογές, σε περιοδικά, άλλα είναι ανέκδοτα. Σκιαγραφούν μαζί μια αγωνία κι έναν αγώνα, ενός «αυτόχθονος του χώρου» που αναζητεί τις ρίζες του στα βάθη της γραφής όσο και της ψυχής, αλλά και του κοινωνικού πραγματικού και των αναπαραστάσεών του.

Πολύσημη η βία στα ποιήματά του. Των αισθημάτων, του παθιασμένου έρωτα, της απόλυτης παράδοσης, της εγκατάλειψης, του πόνου. Της αίσθησης της ματαιότητας, της θνητότητας, της νομοτέλειας σε έναν κόσμο που δεν τον κατοικεί πια ο Θεός αλλά δεν κερδίζει γι' αυτό την αιωνιότητα. Του πόνου που γεννά ο ίδιος ο άνθρωπος, της μάχης και του πολέμου. Της βίας της ποίησης που ανατέμνει το παρελθόν για να γεννήσει το μέλλον.

Γεγονότα και σχόλια

Η ποίηση του Αρμάου είναι κατακλυσμένη από μια βία που έχει κρυώσει για να γίνει ποίηση, η οποία επίσης μιλάει για την ποίηση, για τον εαυτό της, ευθέως και με παραβολές, με ιστορίες ποιητών, μεσαιωνικών και ρομαντικών, Ευρωπαίων και Ελλήνων, εστέτ, νεορομαντικών και μοντερνιστών. Ποίηση που σχολιάζει στη διάρκεια την ποίηση μέσα από τα λόγια των άλλων. Κάπου στην αρχή του τόμου υπάρχει ένα «Ποίημα-αντικείμενο»: στην πράξη, όλα του τα ποιήματα είναι γεγονότα-σχόλια-πάνω-άλλα-γεγονότα, συνομιλίες και διάλογοι ανοιχτοί και μυστικοί, λέξεις σοφά βαλμένες για να υποδηλώνουν μαζί με τον ρυθμό, με το ποιητικό είδος, με το στίχο την καταγωγή και την απόβλεψη. Από τον λυρισμό στο έπος και από το χάι-κου -που γίνεται χάι-κλου- στο πεζόμορφο ποίημα, από το παντούμ στα πολλά ελευθερόστιχα ποιήματα που εκμεταλλεύονται σοφά, κατά τα διδάγματα του Μαλλαρμέ που κάπου εμφανίζεται στο μεγάλο θέατρο της δημιουργίας που στήνει στον τόμο αυτό ο Αρμάος, τη γραφική διάταξη στη σελίδα, ο τόμος περιγράφει, λοιπόν, μέσα από τη βία της αναίρεσης, της καθαίρεσης, της απομυθοποίησης, την ανακήρυξη του ποιητικού λόγου σε ύψιστη πραγματικότητα.

Κι όμως η ποίηση αυτή, που κλείνει μέσα της τον Ελ Σιντ και τη Χιμένα, την Ελένη και την Πηνελόπη, τον Δάντη και τη Βεατρίκη, τον Σαίξπηρ και τους μεταφυσικούς, τον Τέννυσον και τους ρομαντικούς, τον Κάλβο και τη θαλασσινή του κραυγή, τον Σολωμό, τον Παπαδιαμάντη με την μαγική ναυ και

την αμφιλάβεια του Βιζυηνού, τον Σεφέρη και τον Ρεμπώ, την κόμησσα ντε Νοάιγ και τη μετάφρασή της από τον Καρυωτάκη, τον Βοκκάκιο και τον Βιγιόν, τον Ρίλκε και τον Μέλβιλ, μια ποίηση απόλυτα διακειμενική και αυτοαναφορική, είναι μαζί και μια ποίηση βαθιά αναπαραστατική. Με γλώσσα που αρύεται τον πλούτο της από την ελληνική στη διαχρονία της και ποικίλλεται από τις ευρωπαϊκές δημώδεις, καταγράφει τον πόνο, την αγωνία του ανθρώπου μπροστά σε όσα τον αφορούν και όσα τον ξεπερνούν – της τέχνης συμπεριλαμβανομένης.

Εναλλάσσοντας τα είδη και τα ύφη, με μια ειρωνεία πότε κρυμμένη και πότε φανερή, καβαφική στην βαθύτερη ουσία της, να τινάζει στον αέρα κάθε υποψία μελοδραματισμού και δραματοποίησης, παίζοντας με την έκταση, τη στροφική οργάνωση του στίχου, ο Αρμάος δημιουργεί μια πολυφωνία που αιφνιδιάζει και φτάνει ως το μεδούλι των πραγμάτων, με τον τρόπο των ποιητών που «τους καίνε οι αστραπές», που «κανείς τους δεν ορέχθηκε πλούτο άλλο ρυθμούς και λέξεις / κανείς τους δεν ευτύχησε με τη νεκροφιλία της εξουσίας/ ή δεν αγνόησε το λυγμό που πρέπει να σωθεί». Ενας ρομαντισμός που φωτίζει παρηγορητικά τις αρχές ενός δύσκολου αιώνα.